

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 zld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
Posamezne štev.
15 kr.

Oznanila
tkrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina,
oznanila in reklamirane
pošiljajo se
upravnisti v
Maribor.

Odprte rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Reiserstrasse 8.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se pr dene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovna pisma,
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
osem peslani knjige
se ne vračajo.

VIII. skupščina „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dne 19. in 20. avgusta meseca v Opatiji.

Ne vemo primernejše pričetni poročila o tem na vse strani se dostojno in sijajno vršečem shodu, kakor da mu postavimo na čelo pozdrav, katerega je hrvatski tovariš-pesnik poklonil povodom skupščine tovarišem Slovincem. Evo:

Pozdrav braći Slovincima.

Drava šumi, bistra Sava struji,
Tiha Soča srebrom se preljeva,
Gordi Triglav u plamenu ruji,
Drevna Učka sva u sjaju sjeva.

A to more, to hrvatsko more,
I to nebo lazurno i plavo,
Šume, gaji, planine i gore,
U zanosu Vama kliču: — Zdravo!

Zdravo da ste, oj stupovi znanja,
Razsadnici svjetla božanskoga,
Apoštoli sreće, blagostanja,
Dike, ponos roda bratinskoga.

Zdravo sinei Slovenije mile,
Zdravo braćo, zdravo sokolovi,
Vam u susret eno moje vile,
Da Vas žarkim pozdravom oslovi.

Amo braćo, na hrvatske grudi,
Amo, amo da Vas izgrlimo,
Naša ljubav već Vas davno žudi,
Amo, amo, da Vas izljubimo.

Zdravo sinei Slovenije mile,
Zdravo braćo, zdravo sokolovi.
Vaše misli izpunjene bile,
A trud nek Vam Bože blagoslovi.

U prozorje preporoda svoga,
Hrvat snivô sanju uzvišenu,
Gledô braću roda slovenskoga,
Sa Hrvati nježno zagrljenu.

Ta se sanja izpunila sada:
Jedna mislô divnu braću spaja,
Jedna ljubav njina srea sklada,
Jedna pjesma dušu im opaja.

Mila braćo! Na nebesnom svodu
Otaj danak sunce zlatom piše,
Njegva spomen ostat će u rodu,
Dok mu duša gordim dahom diše.

I ta Istra nevoljna i biedna,
U svom krilu stanak Vam pripravi,
Te prem tužna, uboga i čedna
Okô čela lovore Vam savi.

A to more, to hrvatsko more,
I to nebo lazurno i plavo,
Šume, gaji, planine i gore
U zanosu Vama kliču: Zdravo!

Že na prvi dan, 19. t. m., je došlo okoli 100 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev slovenske domovine. V Matuljah so pričakovali največjo skupino: odbor učiteljskega društva za voloski okraj, zastopniki občine kastavske, poslanec prof. Spinčič. Imenom isterskega učiteljstva je pozdravil došlece vznešenim govorom g. Božo Dubrović, učitelj pri sv. Mateju:

„Veleštovana gospodo! Mili družici i drugariće!

Najkrasiji, a uz to mislin, da i najnaravniji put, koji vodi k uzvišenomu cilju svetih naših učiteljskih želja, put kojim kročimo u susret boljoj i sretnijoj budućnosti našoj, jest naše staličko udruživanje.

Veliki, proslavljeni i neumrlji hrvatski pedagog Z. Filipović reče: Učitelji udružujte se, ako vam je stalo, da uzvišenomu svomu stališu udovoljite; udružujte se, ako nećete, da ništicom ostanete u svom narodu.

Jest gospodo, samo udruživanjem dolazimo do ugleda, podižemo stališ, a ujedno ponajbolje koristimo narodu, da dodje do ustvarenja njegovih plemenitih ideala.

Neću, da dalje razlažem važnost udruživanja, jer to bi značilo gubiti dragocjeno vrijeme, u ovom svečanom momentu-času.

Oj sretnoga li mi časa! Bio tako daleko i čim se više bližao tim željnije smo ga očekivali mi, a doista ste i vi gospodo i braćo!

Neopisivo je naše veselje nad dolazkom vašim i ja se scienim vrlo sretnim, što me je zapala čast, da vam priobćim, kako nam srce življe i silnije kuca, kako nam se grudi nadimlju od prevelike radosti i veselja, jer vidimo pred sobom ne samo drugove po zvanju no i jednokrvnu braću, koja nam u ovako liepom broju dolaze, ne samo u susret no i u pohode.

Drugi razlog našem veselju jest, što smo uvjereni, da onom bratinskom ljubavlju, onom suzom radostniom razširenimi rukami, kojimi vas mi u naš naručaj primamo, da vas ista ljubav, ista suza, te razširenimi rukami u naš naručaj vodi.

Gospodo i braćo draga! Treći bi napokou bio razlog našem veselju i radosti, što vi vašim dolazkom u ove naše strane omogućujete, da ovo bude, ne samo prvi oveci sastanak učitelja u našoj pokrajini u obće, no napose učitelja Hrvata.

Bože daj! bila opravdana radost i veselje naše, te bio ovaj sastanak u sto dobrih časova, pa se izpunile sve naše nade i želje u prilog, na probit dičnoga nam stališa, u prilog, na probit škole, a na ponos i diku miloga nam naroda i domovine.

Završujem kličuć vam tu sakupljenim u imenu učiteljskoga društva kotara Volosko srdačno: dobro nam došli!“

Odgovoril je predsednik „Zaveze“ g. Luka Jeleneć:

„Dovolita, častita gospoda, da se Vama za lepi, v resnici sijajni vsprejem in za presrčne pozdrave iskreno zahvalim v imenu „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

„Zaveza“ je priredila svoje skupščine na raznih krajih naše slovenske domovine, zato da jo širše občinstvo, šolski prijatelji in njeni člani — okrajna učiteljska društva — koja ima po vsej Sloveniji razven tužnega Gorotana, bolje spoznajo in sami labko presodijo, jeli je vredna njihovega zaupanja.

V posebno čast si šteje „Zaveza“, da ima med svojimi člani „učiteljsko društvo kotara Volosko“, učiteljsko društvo hrvatskega Primorja, ki živé med svojim narodom neumorno delujoč in trpeč, le malo kedaj se radujoč. K Vam, mili bratje, smo došli letos, da se spoznamo po duhu in telesu, da si podamo roke v složno in vzajemno delovanje na šolskem polju za naš interes in naš ugled.

Zato zakličemo učit. društvu kotara Volosko presrčen: Na zdar!“

Imenom mestne občine Kastav pozdravil je načelnik g. Jelusić tako-le:

„Velecienjena gospodo!

Znajući dobro od kolike je važnosti i upliva učiteljstvo u životu naroda, pa i onu, da tko ima školu, ima budućnost, za dokaz čega ne treba mi Bog zna kamo posizati, eto i mene velecienjena gospodo, odazvav se dragovoljno pozivu odborovu učiteljskoga društva kotara Volosko, da Vas ovamo nadošle, kao glavar občine Kastav, na teritoriju kojem se nalazite, u imenu celokupnoga bratskoga Vam hrvatskoga pučanstva, obč. zastupstva i u imenu svojem najsrdačnije pozdravim.

Svakoj bo občini mora biti stalo do toga, da se pučko obuka i prosvjeta podigne, pa me vrlo veseli, što mi je ova čast u dio pala.

Pohrlili ste amo, sastali ste se vjerni svomu stališu i svetomu zvanju in kako već prije spomenuo gosp. predsjednik učit. društ. kot. Volosko, tomu se sastanku vrlo veselite. I ja izrazujući veselje nad današnjim danom, pozdravljam Vas izjavom žive želja, da Svevišnji blagoslovio rad Vaš društveni na korist našeg hrvatskog i slovenskog naroda, te koji bio okrunjen najboljim uspjehom!

U to ime dobro nam došli i živili!“

Gospod predsjednik L. Jelene odgovorio je:

„Z velikim veseljem stopimo na ta divna tla, ker nam je prihittel naproti in nam zaklical ‚dobro došli‘ častiti gospod glavar slavne, zgodovinskoznane občine Kastav, grada Kastav, biser-zrno Liburnije, kakor je vskliknil Drag. Hire.

Prejmite torej za toliko res slovansko gostoljubnost Vašo našo srčno zahvalo in dovolite, da Vam odzdravim z navdušenim klicem: Bog ohrani mesto Kastav, Bog živi njegovega dičnega glavarja, Bog živi vrlo Kastavce!“

V Voloskem je pozdravil došlece načelnik dr. Stanger blizo tako-le:

„Veleštovano gospodo!

„Vrlo me veseli, što vas eto vidim pred sobom, a jošte većma, što vas na teritoriju svojem na polazku u divnu našu Opatiju pozdraviti mogu.

Sastajete se, jer stališ vaš to donosi, nebi li doprieniti mrvičak na boljak naroda.

Imajte uvijek pred očima važnost učione i znajte, da škola jest ona, koja narod dovodi do blagostanja. U vašem svetom radu ja vas neću da podbudjujem, no želeć čim bolji uspjeh sastanku vašem, kličem: dobro došli!“

Odgovoril in zahvalil se mu je imenom navzoćih gospod Ravnika r.

V Opatiji pa je došle pozdravil v imenu pripravljalnega odbora in društva „Zora“ gospod Car v tem le poetičnem govoru:

Mila braćo!

Grudi se šire, srea zanosno biju, a krvca uzplamćela žarkim plamom oduševljenja neda rići, da u svečanom ovom času izrazi sva ona čuvstva, što se u nama rodiše, netom zamjeti smo, da Vas imademo u svojoj sredini. Nu, što ne može rieč, čini duša, koja sva razigrana i razdragana probija kroza svaku, pa i najsitniju žilicu našeg bića, te Vama uzhćeno kliče:

Dobro nam došla dična naša slovenska braćo! — Dobro nam došli, Vi premili u zvanju drugovi, kličem Vam ja u ime svoje, te u ime svojih drugova u pomoćnome odboru.

Bila je želja svih nas, da Vam boravak medju nama što više zasladimo. U to ime pomoćni se odbor starao i trsio, da učini sve, što je stajalo do njegovih sila. Nu, Vama je premila braćo naša, ponajbolje poznato kolike in koje su sile i sredstva, kojima mogu da razpoložu Vaši drugovi, i stoga se čvrsto nadamo, da ćete nas izviniti, ne budete li našli, da je sve onako, kako bi moralo da bude.

Kad bi mi mogli, vinuli bi se u lazurne vedrine našeg neba, pa bi trgali suncu zlato a zvezdama sjajne alemove, i stvorili bi Vama bajne alem-dvore, u kojima bi Vas dvorili, ko braću što se dvori. Nu toga mi ne možemo. Što imamo, to rado damo: — Eno Vam naših srdaca!

Ona nek Vam posvjedoče žarku našu ljubav napram Vama, ona nek Vam posvjedoče tajnu sreću i blaženstvo, što u njima titra, na pomisao, da se Vaša dobra majka velebna Slovenija s nama veseli, s nama i s našom premilom Istrom, kojoj je danas u dio pala preriedka čast, imati Vas u svome krilu. Krasan je to dan za sve nas, za ovu zjenicu našeg oka, za biser-Opatiju našu, za našu tužnu Istru, dà, za čitavi hrvatski narod.

Divan je to dan. „Na nebesnom svodu njega sunce svojim zlatom piše. Njegvo spomen ostat će u rodu, dok mu duša gordim dahom diše.“

Veleban, divan, znamenit i veličajan je to dan za čitavi naš rod. Meni se čini, kano da s nedoglednih daljina otačbine Vaše do mene dopire šum Drave, strujanje bistre Save i tiho preljevanje srebrene Soče. I kô da gledim gordi Triglav, gdje u plamenu ruji i drevnu Učku, gdje sva u sjaju sjeva. A gle „to more, to hrvatsko more, i to nebo lazurno i plavo, šume, gaje, planine i gore, gdje u zanosu Vama kliču: — Zdravo!

I ja Vam kličem: — Zdravo!

„Zdravo sinci Slovenije mile,
Zdravo braćo, zdravo sokolovi!
Vaše misli izpunjene bile,
A trud nek Vam Bože blagoslovi.“

Živili Slovenci! Živili!

Na to je odgovoril gosp. predsjednik Jelenc tako-le:

„Stopivši na tla krasne Liburnije, prihiteli so nam na kolodvoru Matulje naproti naši mili bratje v toliki ljubeznjivosti, v toliki prijaznosti in s tako presrčnimi pozdravi, da smo bili najprijetneje iznenadjeni. Veselje naše pa je prikipelo do vrhunca, videč, da nas z isto navdušenostjo pozdravljate in sprejmate tudi tukaj v svetovnoznanu Opatiji.

Ta veličastei sprejem je „Zavezi“ v dokaz, da smo na pravi poti, a bode nam v spodbudo; da bodemo po tej poti še dalje hodili in še marljiveje delovali v prid izročene nam mladine in v prid mile naše domovine.

V spodbudo še vstrajnejšemu delovanju pa nam je prijetna zavest, ker vidimo priznanje našemu delovanju, ker vidimo, da ima slovensko in hrvatsko učiteljstvo istersko dokaj prijateljev med slovenskim in hrvatskim razumništvom. Ti so pripomogli slav. pripravljajočemu odboru k presrčnemu vsprejemu.

Slav. pripravljajočemu odboru izrekam za skrbno in vzorno prireditve vsega, kar je treba za zborovanje „Zaveze“, za vso res bratsko ljubav najiskrenejšo zahvalo! Slava mu!

V Opatiji je imel najprej sejo upravni odbor v prostorih „Zore“, ob 4. popol. pa je zborovala delegacija. — Predsednik g. Jelenc je naglašal potrebo organizacije in pozival na složno delovanje; pozdravil je vse došle delegate in naznanil izredno počaščenje, namreč da Zaveza čeških učiteljskih društev je poslala zastopnika g. Zvonička. Delegetje so ga viharno pozdravili; g. Zvoniček je z oduševljenimi besedami tolmačil pozdrav 10.000 čeških učiteljev, kar je delegacija sprejela z viharno radostjo na znanje. Gospod Božo Dubrović je pozdravil delegacijo imenom „Pedagogiškega društva“. — Zborovanje se je vršilo potem po zelo obširnem sporedu, o čemur pa poročamo točneje prihodnjič.

Zvečer je bil koncert po sporedu, katerega smo priobčili v zadnji številki.

Koncert se je vršil v dvorani „Zore“. Prostorj so postali ta večer premajhni, kajti napolnjeni so bili z najodličnejšim občinstvom do zadnjega kotiča. — Učiteljsko „Geslo“ je pel domači zbor s spremljanjem vojaške godbe; petje je bilo dovršeno. Posebno viharno

živahnost in pohvalo je izzvala zares krasna Vilhar-jeva „Slovenae i Hrvat“. Divni „Dalmatinski šajkaš“ sta pela dva gospoda z občudovano dovršenostjo; ta obširna, prekrasna skladba je izzvala uprav viharo pohvalo. — Enako dovršeno je pel zbor druge pesmi znanega sporeda.

Dijaški tamburaški zbor je nastopil pod vodstvom učitelja glasbe in znanega skladatelja g. V. G. Broža. Mladi tamburaši so pokazali, da imajo izborno šolo, dobro voljo in izredno sposobnost za glasbo, kajti z izredno dovršenostjo obvladajo to naše narodno godalo. Po vsakem komadu so bili burno pozdravljeni.

Bratje Hrvatje so pozdravili Slovence s posebno pesmijo, katero so tiskano razdelili in katero priobčimo na čelu tega poročila.

Zabava je trajala še pozno v noč. Vsakdo je zapustil „Zorin“ dom poln zadovoljnosti v sreč in duši.

20. t. m. — Ob 8. zjutraj je bila svečana sv. maša v kapeli sv. Jakoba sredi opatijskega parka. Pel je mešan zbor, katerega je spremljal vojaški orkester. — Kapela je bila polna. — Cerkveni obred nas je zelo zanimal: vse, kar je duhovnik pel pred oltarjem, bilo je v milozvoneči hrvaščini, n. pr. molitve pred berilom, berilo, evangelij, glorijska, vera, sanktus, očenaš itd. Vsi odgovori na koro so tudi hrvaški. Taka služba božja je vernikom umljiva, sega do sreč in pospešuje pobožnost.

Ob 10. uri je bilo glavno zborovanje v „Zorini“ dvorani. Zbor je pozdravil tudi e. k. okrajni glavar Fabiani s primernim govorom v slov. jeziku. — Poročilo g. Jern. Ravnika in stavljene resolucije o „sijajnem gmotnem stanju slov. učiteljstva“ je zbor soglasno sprejel.

Za g. Ravnika je govoril g. Fran Praprotnik, nadučitelj v Mozirju, o vzgoji značajev. Krasni in zelo obširni govor je zbudil pogosto prav živahno odobravanje.

V upravni odbor so bili izvoljeni: predsed. g. Luka Jelenc, I. namest. g. Krist. Bogatec, II. nam. g. Ant. Porekar; I. tajnik g. Drag. Česnik, II. taj. g. Ivan Šega; blagajnik g. Franc Luznar; odborniki za Krajsko gg. Jak. Dimnik in Jern. Ravnika; za Štajersko gg. Anton Petriček, Ant. Gnus in Franc Kocbek; za Primorsko gg. Ig. Križman, Božo Dubrovič in Ant. Bergine.

S Českega je došlo 42 brzojavk in 9 pisem v obliki brzojavov (denar se je izročil namreč „Matici školski“).

Slovniška teorija Kernova.

Piše dr. Janko Bezjak.

(Dalje od št. 5. t. 1.)

Učencem je znano, prvič, da ni stavka brez določene oblike glagolove, drugič da je glagol najvažnejša beseda stavkova. Po glagolovi opredelbi dalje vedo, da glagoli naznanjajo, kaj stvari delajo ali v katerem stanju da so, sploh da nekaj povedajo. Iz teh prvinskih stavkov se sestavi označba povedkova, ki se glasi: Glagol, določen po osebi, je stavku povedek.

Temu sledé vaje, ki utrdijo ta pojem. Še le sedaj obrni se učitelj na razpravo pojma osebkovega! Od povedka izhajaje naj učenci poprašujejo s prašalicama „kdo ali kaj?“, da najdejo osebek. Naj opazujejo, da se dejanje povedkovo določuje po osebkju in da osebek baš izraža glagolovo osebo. Opredelba pa se bo glasila: Beseda, ki izraža glagolovo osebo, je stavku osebek. Odgovarja vprašanju „kdo ali kaj?“.

Pri tem naj pripomnimo o važnem metodiškem postopku. Ne iščimo povedka in osebk a le v takoimenovanih golih stavkih, kar se navadno dogaja, ampak večinoma v razširjenih! Najti povedek in osebek v golem stavku ni nič težkega: nazadnje učenci navajajo ta dva člana prav mehanično, ne da bi kaj mislili pri tem. Če pa se povedek naj poišče v razširjenem stavku, treba je tudi premišljevanja — in to je drugi glavni pomen slovniškega pouka.

Sploh pa se popolnoma strinjamo s Kernom, ki zahteva, da se naj odpravi iz slovnice pojem golega stavka.

Kateri stavek je prav za prav gol stavek? Tisti, tako pravijo, ki mu je samo osebek in povedek. — Dobro! Kakšen pa je potem stavek, ki nima osebk a, n. pr. grmi? — Je-li ta morda čisto gol ali popolnoma nag stavek?

Postavimo nasproti stavek: Učenec je priden! Tu imamo poleg osebk a in povedka še vezilo „je“. Kakšen stavek je neki to? Pravijo, da je tudi gol. Po tem takem bi moral biti gol tudi sledeči: France se piše Kolar; moral bi biti tistim, ki trdè, da je s e piše vezilo. Vidi se, kam prihajamo s takimi pojmi!

In izraz „gol“ stavek! — Temu nasproti bi moral biti „oblečen“ stavek, kar smo tudi slišali učiti po šolah! Vprašali bi, kako je neki oblečen in s čim? No s predmetom, pridevkom in prislovnim določilom; to je vendar jasno, kakor ribje oko. Aha! to so brzkone hlače, telovnik in suknja? Prav tako je. — Dovolite, ta še utešimo svojo radovednost vprašaje: Kaj pa sta osebek in povedek? — I kaj bosta: srajca in spodnje hlače! — Brez zamere, pa temu že moramo nasprotovati: Kdor nosi na sebi te dve omikancem neobhodno potrebni oblačili, ni več gol; torej? Nu torej tudi stavek ni gol, ki ima osebek in povedek. Morda pa je gol, èe ima samo povedek? —

V nemških slovnica h čitamo izraz ‚reiner Satz‘. Kako bi se torej dosledno moral imenovati razširjeni stavek po nemško? — Menda že ‚unreiner Satz‘! No tako ga sicer ne imenujejo, vedoè, da se ne onesnaži po drugih stavkovih èlenih, a pravijo mu erweiterter in tudi bekleideter Satz!

Naposled naj se nam dovoli staviti vprašanje: Za koliko se neki pomnoži in povzdigne učenèeva razsodnost o jezikovnih posebnostih in sploh slovniških stvareh, èe se uči ono razliko med golim in razširjenim stavkom? — Menda ne bomo dobili odgovora temu vprašanju.

Pustimo torej ono razlikovanje in imenujmo stavke, ki niso zloženi, samo proste stavke, ne oziraje se na njih stavkove èlene!

Po tem ovinku vrnimo se spet v svoj tir in preidimo na obravnavo pojma ‚povedni imenovalnik‘!

Umljivo je, da učitelj še doslej ni rabil stavkov, katerim služi glagol biti ali v povedek, kakor trdimo mi, ali v vezilo, kakor trdè drugi. Torej se obrni sedaj do njih izhajajoè od stavkov, v katerih glagol biti ne potrebuje nobenega pojasnila! Naj vzame n. pr. stavek: Bog je. Brez težkoèe bodo učenci našli povedek j e. Ta stavek še lahko razširi tako-le: Bog je, Bog je bil, Bog bo vekomaj. Iz tega primera učenci uvidijo, da služi glagol biti v raznih èasih v povedek. Drugi stavki te vrste so: Angeljci so; nebesa so; huda zima bo; vroèe poletje je bilo itd.

Na teh in enakih stavkih bodo učenci jeli umevati prvotni pomen glagola biti.

Temu naj sledè vaje, v katerih se dopolnjujejo nepopolni stavki. Naj se kaže, da bi èesto radi več izvedeli, nego samo, da je kdo ali da je kaj. Učitelj primeroma vprašaj: Ali že vemo, kaj so oèe, èe kdo reèe: Moj oèe so —? Ne, ampak vprašali ga še bomo: Kaj pa so tvoj oèe? In odgovoril bo: Moj oèe so zdravnik (kmet, vojak, rokodelcec itd.). Na to bo učitelj nadaljeval: Dopolnite torej tudi sledeèe stavke takó:

Moja mati so —; moj stric so —; naša sestra je —; pes je —; hrast je —; riba je —; Slomšek je bil —; Prešern je bil — itd.

Paziti je, da se tu posebno poudarja in vadi vprašalnica kaj.

Prav tako se postopa s pridevniki: Učenci naj se opozorijo, da bi bili zgoraj mogli še vprašati: Kakšni so tvoj oče? In da bi se bilo lahko odgovorilo: Moj oče so zdravi, bolni, čvrsti, krepki, dobri itd. Na to učitelj ostani pri prejšnjih primerih in jih daj dopolniti po vprašalnici kakšen, —na, —no?!

Ta vaja se dovrši po čegavostnih pridevnikih in posestnih zaimkih z vprašalnico čegav, a, o?

V vsakem stavku se mora potem določiti povedek in osebek. Tako so učenci pripravljani na odmišljatev. Vedo namreč prvič, da je v teh stavkih glagol biti povedek; drugič, da še potrebuje pojasnila, ki je ali samostalnik ali pridevnik ali zaimek: tretjič, da te besede stojé v imenovalniku.

Odmišljatev je kratka: ti imenovalniki pojasnjujejo povedek, ki je določena oblika glagola biti; zaradi tega se zovejo povedni imenovalniki.

Prav važno je, da se vprašanje poudarja: Kaj je? kakšen je? čegav je? —

Po prejšnji razdelitvi te tvarine sledi, ko se je popolnoma utrdil pojem povednega imenovalnika pri glagolu biti, na daljnji stopnji obravnava istega imenovalnika pri drugih glagolih kakor: zvati se, imenovati se, klicati se, pisati se itd.

Učitelj tu ne bo našel nobednih težav. Ponovil bo pojem povednega imenovalnika recimo na stavku ‚jaz sem Mlinarič‘, s katerim bi kdo mogel odgovoriti vprašanju: Kdo si ti? — Na to ga bode izpremenil v stavek: Jaz se zovem (se pišem) Mlinarič.

Iz primerjatve teh dveh stavkov bo se podal sklep, da, kakor glagol biti potrebuje v pojasnilo povednega imenovalnika, prav tako tudi glagol zvati se (pisati se).

Sličnih stavkov naj se napravi več z onimi glagoli, ki smo jih našli, pišoč o povednem imenovalniku. Tu naj se ne pozabijo stavki kakor: Tam leži pokopan; stal je globoko zamišljen; vrnil se je jako vesel; v kotu čepi tih; deklica je prihitela polna radosti itd.

Daljnja točka je povedni rodilnik. Kako pa naj obravnavamo tega? —

Naravno bi bilo, da ga priklenemo povednemu imenovalniku; saj tudi po njem vprašanje stavimo prav tako kakor po imenovalniku: kakšna je reč?

Recimo, da izhajaje od stavka: Slovenci so pobožni, pristavimo stavek: Slovenci so pobožnega srea; sedaj je treba samo primerjati, in učenci najdejo sami, da se tu in tam vpraša s stavkom: Kakšni so Slovenci? in da se tam določuje povedek ‚so‘ z imenovalnikom ‚pobožni‘, tu z rodilnikom ‚pobožnega srea‘.

Povedali pa smo že pri svoji priložnosti, da ni oboje, samostalnik in njega pridevnik, povedni rodilnik, ampak le samostalnik brez pridevnika in da je ta-le pridevek. V našem stavku je torej povedni rodilnik ‚srea‘, ‚pobožnega‘ pa je njegov pridevek.

Kako to razjasniti učencem? Ne gre drugače, nego da se učencem naravnost pové, naj pomnijo, da je v tem in enakih stavkih le samostalnik povedni rodilnik in da bodo slišali pozneje, kaj je pridevnik poleg samostalnika.

Ali prav to premišljevanje nas je napotilo, da bi rajši svetovali, naj se povedni rodilnik ne jame obravnavati takoj po imenovalniku, ampak naj se prihrani oni dobi, ko bo učencem že znan pridevek. V tem slučaju se najpoprej naj določuje dosti takih stavkov, v katerih je povedni imenovalnik samostalnik, imajoč poleg sebe pridevek, kakor: Moj brat je priden krojač, Kristus se zove dušni pastir itd. Učenci spoznavajo, da v teh stavkih ni povedni imenovalnik ‚priden krojač‘, ‚dušni paštir‘ itd., ampak le samostalnik, katerega na dalje pojasnjuje pridevek. Po teh predvajah se določi zgornji stavek (Slo-

Načrt za računanje na

(Profesor L. Lavtar.)

II. Učni

Š o l s k o

Ura	p r v o		d r u g o		t r e t j e	
	neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno
	1.		Vaje: a) $15-5=$ b) $18-4=$ (1. rač., 18)	Obleč. nal. za merjenje in delitev (2. rač., 65) sklep v obliki za množenje	Delitev $1-100$, v vrstah	Kakor 2. šol. leto
2.		Vrsta: $11-1-1=$ $11-1-1-1=$ itd.	detto.	Merjenje $1-100$ v vrstah	detto.	detto.
3.	Oblečene naloge	Vrsta: $11-1-1=$ $11-2=$ $11-1-1-1=$ $11-3=$ itd.		1×1 se učé na spomin		Ponavljjanje o ulomkih Spreminjanje cel. in meš. št. na ulomke in obratno
4.	$1+1$ na spomin, kolikor mogoče hitro	Vrsta: $12-1-1-1=$ $12-1-1-1-1=$ itd.	Obleč. nal. za merjenje, sklep „v“ (2. rač., 19)	Vrste za pri- in odštev. osnovn. štev. (2. rač., 27, 32)	Kakor 2. šol. leto	detto.
5.	detto.	Vrsta: $12-1-1-1=$ $12-3=$ $12-1-1-1-1=$ $12-4=$ itd.	Obleč. nal. za delitev, sklep „pol., tretj . . .“ (2. rač., 23)	detto.	detto.	Merjenje jednakoim. ulomk., takisto se- in odštevanje, množenje ulomkov s cel. štev. (3. Rech., 64)
Vaje: $15-5$, $18-4$ Odštevanje od števil 11 in 12 — $1+1$ se učé na spomin Oblečene naloge		Delitev in merjenje v vrstah, $1-100$ — Vrste za pri- in odštev. osnovnih števil — 1×1 se učé na spomin — Obleč. naloge za merjenje in delitev, vpelje se sklep za deljenje		Vrste za merjenje desetice, stotice z osnovn. števil. — Ponavljjanje o ulomkih: Spreminjanje celih in mešanih števil na ulomke, in obratno — Merjenje jednakoimen. ulomkov — Seštev. in odštev. jednakoimen. ulomk., množ. ulomk. s cel. št. Obleč. nal. kakor 2. šol. leto		

jednorazredni ljudski šoli.

(Dalje.)

načrt.

l e t o						Teden
č e t r t o		p e t o		6. 7. in 8.		
neposredno	posredno	neposredno	posredno	neposredno	posredno	
	Obleč. nal. (4. Reh., 36, 37, 38)	b) Se pokaže, da sestavljeni sklepni račun ni treba pose- bej razstavljati na jednostavni račun	Sestavljeni sklepni račun b) ne razstav- ljen — Po obl.: črtni račun		Izračunanje obresti za mesce in leta	
	detto.		detto.		detto.	
	detto.		detto		detto.	
	Naloge o ceni Kratko ponav- ljanje vaj 1—a, a—1, a—1—b, a—ma, ma—a (4. Reh., 12, 20)		detto.		detto.	28.
	detto.		detto.		detto.	
Oblečene naloge — Na- loge o ceni, kratko po- navljanje sklepov 1—a, a—1, a—1—b, a—ma in ma—a		Sestavljeni sklepni račun, b) nerazstavljen, po obliki: črtni račun		Izračunanje obresti za mesce in leta		

(Dalje sledi.)

venci so — —) in sicer po že znanih členih: osebkū, povedkū, pridevkū. Tako še ostane roditeljski „srca“. Ta se spoji s svojim pridevnikom v skupno določevanje po vprašalnem stavku: Kakšni so bili? prav tako, kakor smo pokazali zgoraj postavlja ga nasproti stavku: Slovenci so pobožni.

Takih stavkov se določi še več. Po njih so učenci spoznali prvič, da ne samo imenovalnik, ampak tudi roditeljski določuje glagol „biti“ v povedni obliki, prav tako, kakor imenovalnik, odgovarjajoč vprašanju: Kakšna je stvar? in drugič, da je poleg samostalnika, stoječega v roditeljski, še pridevek, kakor ga more imeti tudi povedni imenovalnik. Iz teh premis se poda ravnim potom odmišljatev: Ta roditeljski je tudi povedni roditeljski in sicer le samostalnik sam, ker mu beseda, stoječa poleg njega, bodi si pridevnik, ali števnik, ali priimek, ali deležnik, služi v pridevek. Stvar je dognana.

Ostalo bi še nam govoriti o povednem sklonu s predlogom. A menimo, da smo doslej pokazali dovolj, kako naj bi se obravnaval povedek; ta zadnja točka torej ne bo pripravljala nobednih težkoč. S tem zaključimo raziskovanje o povedku, prehajajoč na predmet in prislovno določilo.

Društvo „Selbsthilfe“ štajerskega učiteljstva.

Da odgovorimo vsem vprašanjem, ki nam od raznih strani dohajajo, naznanjamo, da po § 7. izvrševalnih določil s 24. septembrom t. l. preneha obrok prezpogojnega sprejetja v to tako dobrodejno društvo, to se pravi, od tega časa naprej sprejemali se bodo v društvo le taki, ki še 45. leta niso prekoračili in tudi ti morajo, ako so že stalno nastavljeni, z zdravniškim spričevalom dokazati, da so popolnoma zdravi. Da se izognemo vsem nadaljnjim pomotam, naznanjamo, da ne zadostuje, da se kdo samo oglasi, da pristopi društvu, temveč treba je tudi doposlati vse vsprejemne pristojbine v znesku 1 gld. 75 kr. Do vsega stalno namesčenega učiteljstva pa se še enkrat obračamo s prošnjo, da ne zamudi prezpogojnega pristopa k temu društvu, ki preneha dne 24. sept. mes. t. l. Poštnopoložne knjižice se bodo jele pred ko slej razpošiljati.

Gaishorn, dne 5. avgusta mes. 1896.

Julij Eichmeyer,
tajnik.

Ivan Slana,
načelnik.

Dostavek. Mi vse svoje tovariše na to društvo in njegovo veliko važnost za naš stan še posebej opozorimo ter vse najuljudneje vabimo, da društvu pristopijo. To društvo ima lep in človekoljuben namen, preprečiti tisto neznosno bedo med učiteljskim osebjem, katera zadene navadno po smrti moža-reditelja ostalo ženo in otroke, ono ima namen v pravem trenutku pripomoči, da zapuščene sirote popolnoma ne obožajo. Pri tem društvu porabi se vsak vinar, ki se vplača, edino le v društvene namene, torej edino v korist učiteljstvu; tukaj ni visokih nagrad za poslovanje, ne dobrih plač za uradnike, kakor pri zavarovalnicah, in ne išče se nikak dobiček. S tem društvom obvarovali bomo svoja nam najdražja bitja na svetu bede in siromaštva. Zatorej to društvo vsem tovarišem prav gorko priporočamo in mislimo, da mu bodo v svojem, kakor v interesu vsega učiteljstva v prav obilnem številu pristopili. Več ko bode društvo udov imelo, tem večje bodo tudi podpore, katere se bodo ostalim sirotam delile. Res, da morajo naši starejši tovariši nekoliko več uplačati, pa to je potrebno z ozirom na mlajše ude. Če pa pomislimo, koliko moramo vplačevati pri raznih zavarovalnicah, tedaj je to vplačilo še pač prav majhno in torej upamo, da to nobenega, ki hoče v slučaju smrti svoji rodbini v prvem hipu preskrbeti gotovo in zdatno pomoč, ne bode strašilo, da ne bi pristopil društvu. Tudi je društvo v popolnoma zanesljivih rokah. Pomagajmo si sami!

Zgodovina ljutomerske šole.

Odlomek iz ljutomerske kronike, spisal Matej Slekovec.

(Dalje od št. 8.)

Da spoštovani čitatelji vidijo, kakoršne dohodke je imel učitelj v Ljutomeru v tem času, naj sledi tukaj šolska fasija z dne 15. maja meseca 1855. l. v posnetku :

Plača za cerkvena opravila	90 gld. 18 kr.
Od ustanov	5 " — "
Šolnina	130 " 32 "
Imenovana, a rešena zbirca :	
28 vaganov ajde, sir, klobase in predivo	22 " 25 ¹ / ₂ "
Prostovoljna zbirca :	
8 vag. pšenice, 10 vag. ajde in 8 veder vina	76 " — "
Drugi dohodki	16 " — "
Štolnina	126 " 4 "
Vsi dohodki	<u>466 gld. 19¹/₂ kr.</u>

Ako se odštejejo stroški :

Hrana za dva podučitelja na dan 20 kr.	240 gld.
in drugi stroški 158 "	398 "
ostane čistih dohodkov	<u>68 gld. 19¹/₂ kr.</u>

Da pa ta fasija ni ravno natančna, uvideva vsak, ki razmere le količkaj pozna. V obče se lahko trdi, da je učitelj v Ljutomeru tudi v stari dobi lahko izhajal.

Ker so glavne šole v Mariboru in Celju brojile vedno več učencev, ter niso mogle vseh prišedših vsprejemati, vprašalo je c. kr. namestništvo v Gradcu, hoteč ustanoviti jednake šole tudi po drugih slovenskih krajih med Muro in Dravo, l. 1857. v Ormožu, Središču in Ljutomeru, bi li ne bilo mogoče tamošnjih šol razširiti. Pa kakor v Ormožu, zbalii so se tudi v Središču precejšnjih stroškov, ter so ponudbo odklonili. Pač pa so kazali Ljutomeržani posebno zanimanje za to.

Takoj so oskrbeli vse potrebno, ter se tako dolgo potegovali, dokler njih trivijalna šola ni bila z odlokom c. kr. namestnije v Gradcu od dne 3. dec. meseca 1859. l. št. 290 povišana v glavno šolo. V ta namen so vsolane občine vsled izjave z dne 4. febr. meseca 1858. l. obljubile :

Za učitelja četrtega razreda	367 gld. 50 kr.
kot remuneracijo ravnatelju	52 " 50 "
kot remuneracijo kaplanu	84 " — "
vsled izjave z dne 16. dec. meseca 1858. l. še za drugega podučitelja	126 " — "
in za podučitelja, katerega je imel učitelj vzdrževati	31 " — "
	<u>661 gld. — kr.</u>

Polovico tega zneska je plačal trg, polovico pa druge občine.

Vsled tega je bil l. 1861. v varaški hiši otvorjen četrti razred s prvim učiteljem Francem Pfeiferjem.

Na podlagi državnega šolskega zakona od dne 25. maja meseca 1868. l. je bil za Štajersko dne 8. febr. meseca 1869. l. razglašen nov deželni šolski zakon, s katerim se je nadzorstvo čez šolo cerkvi odvzelo, ter se izročilo državi in od nje za to izvoljenim osebam. Uvedli so se krajni, okrajni in deželni šolski sveti s krajnim, okrajnim in deželnim šol. nadzornikom. Še bolj se je šolstvo na državni podlagi uredilo z zakonom od dne 14. maja meseca 1869. l. in z mnogoterimi ukazi in odloki, ki so bili v poznejših letih razglašeni.

S tem je bila tudi glavna šola v Ljutomeru vsled odloka c. kr. naučnega ministertva z dne 12. julija meseca 1869. l. št. 6299 preobrazena v štirirazredno ljudsko šolo in vsled zakona z dne 4. febr. meseca 1870. l. uvrščena v drugi plačilni razred. V tej dobi se je šolstvo v Ljutomeru naglo razvijalo.

Že l. 1873. se je napravila v najnižjem razredu paralelka, ter se ločile deklice od dečkov. Za deklice je bila nastavljena prva učiteljica Ana Ludvik. V naslednjem letu se je ločil drugi razred in se nastavila za deklice drugega razreda druga podučiteljica. Vsled prošnje krajnega šol. sveta z dne 28. julija meseca 1876. l. je pa deželni šolski svet dovolil še sedmo učno moč, namreč provizorično podučiteljico, da

bi se še tretji razred ločil po spolu. Pa ta razred se je zaradi supliranja v drugih razredih zamogel otvoriti še le aprila meseca 1879. l. Vsled tega so bile zanaprej tri paralelke za deklice in le samo v četrtem razredu so se poučevali dečki skupno z deklicami.

Z odlokom c. kr. dežel. šol. sveta od dne 12. avgusta meseca 1880. l. št. 4079 pa se je dekliška šola popolnoma ločila od

deške šole tako, da je bila deška šola štirikazredna z 4 učitelji, dekliška pa samostalna trirazredna z 3 učiteljicami pod začasnim vodstvom nadučitelja deške šole.

Kakor l. 1827. v Cezanjevcih, postavila in otvorila se je l. 1882. nova šola še na Cvenu za občine: Cven, Mota, Gornje in Spodnje Krapje.¹⁾ (Dalje sledi.)

¹⁾ Letno poročilo nar. šol v Ljut. glav. 1890/91 in „Šolska kronika.“

Listek.

Temne slutnje.

„Kdor resnice ljubi, nišes jej ne maši . . .“

Razprostira se med slovenskim učitelstvom strašna kuga, ki preti sramotnim porazom našemu, itak mlademu in na slabih nogah stoječemu ugledu. Glavni — zanesljivi nje simptom je, „da se moramo za svoje podjetje — pravše za svoja podjetja — navduševati“! Kaj pa so naša podjetja? „Učiteljska društva“, „Popotnik“, „Učiteljski koledar“ in „Knjižnica za mladino“. Da vidimo!

Poročevalci posameznih društvenih zborovanj beležijo „krvavečim“ peresom tovarišev slabo udeleževanje, posebno kar se dostaja „krasnega spola zastopnic“, ali pa morajo svetoj jezoz bičati javnim potom bezobzirnost udeležencev naproti referentom in najzanimivejšim referatom. „Popotnik“ mora „lepo prositi“ za svojo naročnino, ki mu gre po božjih in človeških zakonih, posebno pa po zakonih plemenitega ponosa. Učiteljski koledar zagrebla je ona strašna kuga, katera je tudi vzrok, da teče „Knjižnica za mladino“ v žrelo sramotnemu poginu, ki se pa osveti na „nas in naših otrocih“ do četrtega kolena. Ta strašna kuga je nadalje vzrok, da menijo nekateri slovenski učitelji, da je za njih skušnja za meščanske šole celo brez pomena,

kar pa ni res. Meščanskih svojih šol res nimamo, a svet nam ne bo mogel očitati „dass die deutsche Lehrerschaft viel empfindlicher die mangelhafte und einseitige Anstaltsbildung fühlt und an ihrer Fortbildung arbeitet, als die slovenische“.

Nazivajmo to epidemijo poljubnim imenom, niti česen, niti karbol ne pomaga kot desinfekcija, pač pa se priporoča kot zanesljivo sredstvo nadaljno naobraževanje in stanovski ponos.

Nadejam se, da se nam ljudje ne bodo opravičeno klanjali „fižolkarjem“ ter da se ne uresničijo temne slutnje . . .

„Warum gabst du mir zu sehen,
Was ich doch nicht wenden kann . . .“

In čeprav je po nazorih nekajih sejal nevenljivih zaslug pedagog, plemeniti in človekoljubni Dittes, antikristovo seme, vendar ne bodo imeli nič zoper to, če se slovensko učitelstvo ravna po njegovem zlatem geslu:

„Nicht abwärts, noch rückwärts,
Sondern aufwärts und vorwärts“.

Resnicesin.

Društveni vestnik.

Iz ljutomerskih gor. (25letnica ljutomerskega učiteljskega društva). [Dalje.] Po tej lojalni manifestaciji oglaš se k besedi gospod uradni voditelj c. kr. namestnijski tajnik plem. Zupančič: „Dovolite mi č. dame in č. gospodi pred vsem zagotovilo, da si štejem v čast in v posebno veselje, udeležiti se Vaše lepe slavnosti, katero danes obhajate. Gosp. društvemu predsedniku pa izrekam odkritosrčno zahvalo za prijazno povabilo. Res je, da dandanes človek le toliko velja, koliko zna in ako jaz že kot predsednik ljutomerskega in

gornjeradgonskega okrajnega šolskega sveta ne bi po dolžnosti imel velikega zanimanja za šolo in za tiste ki so si izvolili šolo za svoj poklic, moral bi ga imeti v isti meri vsaj kot človek.

Ravno tako je res, da zamore v sedanjem času posameznik za pospeševanje svoj stan zadevajočih koristi le malo storiti, ampak le v združitvi vseh sotrudnikov za skupno pospeševanje skupnih koristi je moč. Zatorej me zelo veseli, da se je danes tako lepo število dam in gospodov sešlo. S tem dajate mladini, katerej ste se

posvetili s poukom in z vzgojo lep vzgled medsebojne složnosti in vzajemnosti.

Želim prav iz srca, naj bi društvo po pretečenih drugih 25 letih praznovaje 50letnico svojega obstanka se radovalo na svojem uspešnem delovanju, naj bi doseglo duševne in materijalne vspehe v vseh zadevah svojega delokroga! V to ime nazdravljam ljutomerskemu učiteljskemu društvu in Vam vsem s prisrčnim Živio! (Živahno odobravanje.)

Gosp. okrajni šolski nadzornik ravnatelj Ranner: „Vrlo ljutomersko učiteljsko društvo obhaja danes sicer redko a tem večjo slavnost in radostnega srca smo pozdravljali danes že zgodaj došle tovariše in tovarišice, pa tudi druge spoštovane goste in drage nam prijateljke šole.

Na prijazno povabilo se tudi jaz danes prav rad udeležujem te lepe slavnosti, in kaj bi ne, saj vsikdar rad bivam v sredini dragega mi učiteljstva in sicer ne samo takrat, kadar deluje za razvoj in napredek vzgoje in pouka mladine, marveč tudi takrat, kadar se veseli in raduje.

In tako tudi jaz danes iz srca čestitam vrlému društvu k 25letnici, želeč, da bi se spoštovanemu učiteljstvu in njegovemu društvu, delajočemu na podlagi svojega gesla: „Vse za vero, dom, cesarja“ kakor do zdaj, tako tudi za naprej posrečilo, navdušeno delovati v razvoj in napredek prave npravno-krščanske vzgoje in požrtvovalnega pouka ljube naše mladine, da bi po takem doraslo veliko krdele marljivih, poštenih, poučenih, npravnih in na duši in telesu krepkih in čvrstih domačinov v ponos in veselje starišev in učiteljev in k sreči ter v blagor domačih krogov in prelepe naše domovine. V to pomozí Bog! (Burno odobravanje.)

Gospod nadučitelj Porekar pozdravi zbor s krepkimi besedami kot načelnik ormoškega učit. društva. (Odobravanje.)

V. Ko je predsednik še prečital došle nam pismene in brzoglavne pozdrave (katere objavimo ob koncu poročila), zapoje učiteljski pevski zbor Pelz-ovo „Učiteljsko himno“. Na to je sledila slavnostna beseda, katero je imel predsednik nadučitelj Robič. Govornik opiše v svoji besedi kratko zgodovino društvenega nastanka in razvitka do sedaj, prav zanimivo naslikajoč pregled društvenega delovanja v minulih 25 letih ter se s hvaležnostjo spominja ustanoviteljev in pospešiteljev društva kakor tudi vrlih članov pokojnikov. Konečno želi, da bi vsi društveniki tudi v prihodnje jedne misli in jednega srca z „zdrženimi močmi“ delovali v vsestranski prosphe našega društva „Bogu na čast, naši ljubi mladini in milemu nam narodu v prid in blagor in v slavo naše ožje domovine Štajerske in ljubljene nam širje domovine mogočne Avstrije!“ (Vsestransko živahno odobravanje. Predsedniku čestitajo.)* Na to zapoje učiteljski pevski zbor

* Predsednikov govor pošljemo doslovno, ako ga slavno uredn. blagovoli v „Pop.“ objaviti. Pis.

Schneider-jevo „Avstrija moja“. Ta skladba našega sotrudnika bila je sprejeta z burnim odobravanjem.

VI. K sklepu se predsednik zahvaljuje vsem zborovalcem in zborovalkam za mnogobrojno udeležb., č. gostom za drago nam navzočnost in za prijazne pozdrave, čast. društvnikom-duhovnikom za priskrbitev slovesne službe Božje, slavnemu mešanemu zboru ljutomerskega pevskega društva in vsem vrlim učiteljem-pevcem pod vodstvom gg. Zacherl-a in Schneider-ja za lepo ubrano petje, želi, da bi se v stari pivarni prav dobro imeli, da bi tamkaj staro prijateljstvo obnavljali in novo sklepali ter naznanja, da je slavnostno zborovanje ljutomerskega uč. društva zaključeno. (Živio-klici predsedniku.) (Konec sledi.)

Iz kozjanskega okraja. Poročati mi je o dveh zborovanjih našega društva. V prvem zborovanju, ki se je vršilo dne 3. maja in pri katerem je bilo navzočih 17 udov, med temi 4 gospodičine, potrdili smo prejšnji odbor in sicer: predsednik Fr. Böheim, namestnik Emerih Moric, blagajnik Simon Gajšek, tajnik Fr. Šetine, pevovodja Fr. Lovrec, odbornika Fr. Bračič in Ivan Hočevar. Pozdravili smo tudi štiri nove ude iz Šent Petra: obe gospodičini Gherbaz in gospoda Medved in Černelč, od katerih se nadjamo, da bodo krepka podpora našemu društvu. Gospod blagajnik nam naznani, da ima društvo 9 K gotovine, letnina za tekoče leto pa se odmeri na 2 K. Za binškoštni shod štajerskih učiteljev v Gradcu odposlali smo 10 K in odločili odposlance iz Šent Petra. Gspdc. Milka Gherbaz in gosp. Fr. Černelč sta se prijazno odzvala našemu naročilu, četudi sta dobila samo polovico stroškov povrnilih.

Drugega zborovanja dne 5. julija udeležilo se je 20 udov, med temi 5 gospodičin; izostali so samo trije udje. Gospod predsednik se spominja britke izgube, ki je zadela našo prezvišeno cesarsko hišo in vso državo vsled smrti Nj. Vzvišenosti nadvojvode Karola Ludvika. V znak sožalja vstanejo navzoči raz sedeže. Nadalje se spominja smrti pedagoga Dittes-a, katerega ime je tesno spojeno z razvojem novejšega ljudskega šolstva in učit. organizacije.

Dopisi „Zaveze“, „Lehrerbund-a“, knjigarne L. Schwentner in gosp. Horvatek-a se vzamejo na znanje in se rešijo administrativnim putem, oziroma pride jeden dopis v prihodnjem zborovanju v razgovor, zadevo zvezkov pa reši uradna konferencija. Naše delegate k „Zavezi“ je „Popotnik“ že objavil.

Na vsporedu so bila vprašanja za letošnjo uradno konferencijo. V prvem vprašanju: „Vzgoja k dobrohotnosti in k ljubezni do bližnjega“ poroča obširno gosp. Moric, o drugem predmetu: „Kako zamore učitelj delovati v povzdigo kmetijstva? prečita gosp. Böheim svoje teze, ki se jednoglasno odobrijo. V tretjem vprašanji: „Kako je poučevati v geometriškem oblikoslovji, da otroci po nazoro-

vanju spoznajo geometriške zakone in se navadijo, jih praktično uporabljati² razvil se je prost razgovor in slišali smo uvaževanja vredne opazke.

Prihodnje zborovanje se določi na 1. dan meseca septembra.

Kozjančani torej ne spimo, kakor je svet doslej mislil, temveč delujmo po svojih skromnih močeh. Maloštevilni sicer, pa vstrajni in složni smo. Malokatero društvo se more ponašati s tako obilno udeležbo in vsa čast našim gospodičinam koleginjam, ki tako pridno dohajajo k zborovanjem. To je posebnost našega društva. Že zadnjikrat sem omenil, da se peetje pri nas marljivo goji in ta marljivost še ni ponehala. Pri vsakem zborovanju imamo nekaj novih pesmi, zato je tudi zabavni del našega društva izredno zanimiv in nam čas vselej prehitro mine. Zadnjič odlikoval se je posebno Šentpeterski kvartet, kateremu se je pridružila tudi gđc. Ida Božič, zapevši nam dve krasni pesmi: „Po zimi iz šole“ in „Nazaj v planinski raj!“

Na veselo svidenje dne 1. septembra meseca! Šetinc.

Ljutomer. (V a b i l o) k zborovanju uč. društva, katero se vrši v četrtek dne 3. sept. ob 10. uri v Frane Jožefovi šoli. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Nazzanila. 3. Iz vprašalne skrinjice. 4. Metodične črtice o brezpičnem risanju. 5. Nasveti. K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi predsednik.

Iz šmarskega okraja. (V a b i l o.) Šmarskorogatsko učiteljsko društvo zboruje 6. dan sept. mes. ob enih popoldne pri Sv. Križu poleg Slatine po sledečem vspredu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o zborovanji „Zaveze“ v Opatiji. 4. Ogledovanje podloge za risanje zemljevida „Avst. ogr. države“ in razgovor o njej. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Slučajnosti. Do ali vsaj na dan zborovanja naj se blagovoljno zanesljivo vplačati za Vodlakov spomenik obljubljeni prispevki, ker je isti že kupljen in bo skoraj gotov. K obilnej udeležbi vljudno vabi o d b o r.

Iz kozjanskega okraja. (V a b i l o.) Kozjansko učiteljsko društvo zboruje dne 1. septembra mes. v Kozjem ob 10. uri predpoludne. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Poročilo o tečaju za pouk ročne spretnosti. Poročevalec gosp. Hönigmann. 3. Vaje v petji. 4. Nasveti. K polnoštevilni udeležbi vljudno vabi o d b o r.

Sv. Trojica v Sl. gor. (V a b i l o.) Št. Lenartsko učit. društvo zboruje četrtek 3. septembra mes. 1896 ob 1/2 11 uri dopoludne pri Sv. Trojici v Sl. g. Poročevalec gg. c. kr. v. učit. Gabrijel Majcen „formalne stopnje“ in nadučitelj Ješovnik Šimen „nekatera sredstva za dosego uspešnega pouka v ljudski šoli.“ K prav obilni udeležbi vabi o d b o r.

Dopisi in druge vesti.

Iz mariborske okolice. (H o s p i t a c i j a.) Poročati mi je o hospitaciji, ki se je vršila 6. t. m. v drugem razredu četirirazrednice v Rušah.*)

Prebudivši se omenjenega dne pred peto uro — lepa priložnost, da se malec pohvalim — pohitim k oknu gledat, kako je in sodit, kako še bo ta dan vreme. Nebo je sicer lahko oblačno, a oblaki so popolnoma mirni, kakor da bi se pripravljali na zavraten napad. Vzajem v roko Aškerca in berem... Na vrsti je pesem, ki je že pri prvem branju napravila name globok utis, — „Jaz“. Komaj doberem občudovanja vredni umotvor, zaslišim votel grom. Sklonivši se, zazrem oblak, a to ni „ptič legak“; kakor velikanska temnosiva gora vali se od severo-izhoda. Še jeden trenutek, in nevkrotljivi naradni element razsaja kakor besen z vso svojo neizmerno silo. Grozna prikazen! Nehotoma sem rekel: „Danes pa menda že ne bo nič —“. Toda, poznajoč nekaterih kolegov pogum in vnetost za dobro in koristno stvar, nisem zgubil upanja. K sreči pokazalo je nebo proti sedmi uri nekoliko prijaznejše lice.

*) Četrty razred se prične še le drugo polovico tek. šol. leta.

Naprej, naprej, konj ti goreči,
Po cesti železnici spej!
Sopihaj in puhaj pred nami
Pa vleci nas hitro naprej!

Železniški sprevodnik je zaklical „Maria Rast“ in bili smo — v Rušah.

Čakalo je že 15 kolegov, od juga in izhoda, nas je pa tudi precej prišlo. Toliko udeležencev ob takšnem vremenu! Pa naj kdo poreče, da smo boječi. Bralec poročila o hospitaciji, ki je bila v Dobravcah, poreče nagajivo: „Zakaj pa poročevalec zamolči, koliko učitelje je bilo v Rušah? Gotovo je pogorel s svojim receptom, s katerim je vabil nežne gospice, na solnce; prej so se zbale pekočih solčnih žarkov, a tokrat jim je ponudilo slabo vreme izgovor.“ Le potrpi dragi bralec, ne misli, da nisem imel nobednega uspeha. Pohvaliti se moram, — poročevalci imajo to lepo navado —, da sem s tisto „imenitno“ opombo dosegel „grozno“ veliko: — namesto jedne zastopnice nežnega spola (toliko jih je namreč bilo v Dobravcah) prišlo in pripeljalo se je dvakrat toliko gospđ in gospic, kakor je kvadrat od jedne — pa ne učiteljice. Gospa pl. Aufrecht, gospica Strecker in še druge cenjene koleginje, katere pa nočjo biti

imenovane, so rešile poročevalčvo čast. Lepa hvala! Javno moram tudi pohvaliti bližnje sosede, ki so se odlikovali, kakor navadno ob takih prilikah s svojo — odsotnostjo. Če se niso zbalih tovariši in tovarišici — šentana dvojina — dvakrat, trikrat daljše poti, se po mojih mislih tudi Vam ne bi bilo zgodilo nič žalega. Za Vas bi rad napisal čisto drugačen recept, pa bojim se, da se vas loti potem še druga bolezen.

Žal je lahko vsakemu, ki se ni mogel ali ni hotel udeležiti hospitacije. Gospod Lichtenwallner starejši podal nam je res izborno učno sliko. Pouk je bil posebno radi tega zanimiv, ker se je vršil natanko po formalnih stopnjah. Hospitantje so se o njih uporabi natančneje poučili, kakor če bi bili prebrali celo knjigo o njih. Iz tega vzroka so take hospitacije tolike vrednosti, da jih ni moči preceniti; seveda morajo trajati nekaj ur. Miče me, o formalnih stopnjah kaj več pisati, pa to opustim, ker pride to vprašanje pri letošnji uradni konferenciji na dnevni red in ker vem, da se razprava objavi tudi v „Popotniku“. Gospod urednik mi naj ne zameri, da sem izpovedal to tajnost; s tem sem hotel vzbuditi zanimanje za formalne stopnje. Trdim, da kdor spozna njih bistvo in uravna svoj pouk po njih, doseže dosti več. Le na tak način je mogoče poučevati temeljito in zanimivo. Če pouk nima teh znakov, ni vzgojevalen. Gosp. Lichtenwallner je poučeval, kakor sem že omenil, strogo po formalnih stopnjah, in čili Pohorci so pripovedovali, odgovarjali in popravljali tako vrlo, da je poslušalec srce veselja igralo. Naša radost se je še pomnožila, ko so ob koncu učenci zapeli nekaj pesmic.

„Popotnik“-ove bralce in bralke že zdaj opozorim na to učno sliko, katero bo gosp. Lichtenwallner prilično sam objavil.

Pri skupnem pogovoru se je konstatovala občina zadovoljnost. Vsi smo gosp. Lichtenwallner-ju častitali na izrednem uspehu in ga zahvalili vsled užitka, ki nam ga je pripravil.

Kot vesten, tu in tam tudi menda preobširen poročevalec, ne smem tudi zamolčati, da se nam je pri skupnem obedu pri gosp. Novaku tudi dobro godilo. Začelo se je pristo, neprisiženo življenje... Ta je potožil svoje bridkosti, vedoč, da „getheilte Schmerz ist halber Schmerz“, oni je povedal zopet kaj veselja, nadejajoč se, da „getheilte Freude ist doppelte Freude“. Dobre volje smo bili, rečem, pa natančen opazovalec bi bil nekaj zasledil, iz česar bi bil sklepal, da nekoga pogrešamo, ki nam je drag in in ljub. Da, res nam ni bilo dano veselje, imeti v svoji sredini tistega, v čegar glavi se je rodila srečna misel, prirejati hospitacije, pogrešali smo gospoda nadzornika. Toda on pa ni izostal iz takih vzrokov, kakor nekateri kolegi-junaki iz bližine, ampak zato, ker si je šel krepiti zdravja, nabirat novih močij za naporna in važna dela, ki ga še čakajo. Z navdušenjem je bil vsprejet predlog, da mu brzobjavnim

potom pošljimo prisrčne pozdrave in izrazimo svojo udanost.

Ker se začnejo kmalu počitnice, želim, da bi jih p. t. učiteljice in učitelji našega okolisa prav izdatno uživali. Onim pa, ki se hospitacije niso udeležili, privoščim poleg veselih počitnic tudi prav mastne nagrade — za popotovanje. M. C.

(Slavnost „Slovenskega pevskega društva v Ptuj“) vršila se je letos izvanredno sijajno v Brežicah dne 15. t. m. Slavnosti tega društva postale so že davno pravi pravcati narodni prazniki, katerih se veseli inteligenca kakor kmetstvo ljudstvo. Obnesle so se vse dosejanje jako dobro, a letošnja je bila gotovo najlepša. Vdeležba je bila ogromna (nad 2500), zlasti Hrvatje so se v lepem številu (oko 500) odzvali bratskemu povabilu. Moški in mešani zbori peli so se pod vodstvom našega rojaka, skladatelja F. S. Vilharja izvrstno — pevcev in pevk je bilo blizu 300 — zlasti sta ugajali novi skladbi: Juvančev „Pastir“ in Vilharjeva „Romanca“, kateri sta se morali ponoviti, od starih pa Foersterjeva „Naše gore“. Vojaška godba je svirala neumorno in vrlo dobro zgolj slovsanske skladbe in mnogo pripomogla k sijajnemu vspehu slavnosti. Pri prosti zabavi nastopil je — žalibog že precej pozno — mešani kvartet, sestojč iz gospie učiteljic A. in M. Štupca in gospodov učitelja M. Cizel-a in profesorja dr. J. Bezjak-a — torej učiteljski kvartet. Zapel je Volaričev „Gospodov dan“ tako krasno, tako dovršeno, da si je v polni meri zaslužil čestitanja gg. Vilharja in vojaškega kapelnika Dvožaka, ki sta občudovala v pevkah in pevcih prave umetnike in pa viharno odobravanje poslušalcev, kateri niso prenehali s ploskanjem niti takrat, ko se je bila pesem ponovila, tako da je moral kvartet še dodati klasično Foersterjevo „Kitico“. Tudi to jako težko skladbo pela je četvorica divno, občinstvo bi jo bilo menda rado poslušalo do jutra. Da, na ta kvartet smo učitelji lahko ponosni! Slava mu!

(Deželni šolski svet štajerski) povzdignil je s 1. julijem t. l. zopet nekaj ljudskih šol iz III. v II. plačilni razred, in sicer: na Spodnjem Štajerskem 10 šol s 16 razredi: Svetina pri Celji, Sv. Jernej pri Muti, Pernice, Remšnik, Sv. Križ pri Mariboru, Marija v Puščavi, Sv. Peter nad Laškem, Razbor pri Laškem, Sv. Rupert pri Laškem in Sv. Martin pri Slov. Bistrici; na Srednjem Štajerskem 19 šol s 30 razredi, 14 jednorazrednic, 4 trirazrednice, 1 štirirazrednica; na Gornjem Štajerskem pa 40 šol s 59 razredi, 25 jednorazrednic, 11 dvorazrednic in 4 trirazrednice.

(Razširjene šole.) C. kr. dež. šolski svet štajerski je odredil, da se razširijo ljudske šole, in sicer: trirazrednica pri Sv. Jakobu v Slov. gor. ter štirirazrednici v Jarenini in Poličanah v petrazrednice, dvorazrednica v Št. Petru v Sav. dolini pa

v trirazrednico, ter da se ustanovi v Ramšah ekskurendna ščacija k ljudski šoli v Šoštanju s trikratnim poukom na teden.

(Učiteljski tečajji na dunajsk. konservatoriju.) Naučni minister je odredil, da se na dunajskem konservatoriju ustanovijo tečajji za izobražanje učiteljev v igranju na klaviru, goslih in v petju. Slušatelji teh tečajev se bodo lahko oglašali k izpitu, kateri se bo vršil vedno koncem tečaja pod predsedstvom vladnega zastopnika. S spričevalom o tem dobro prebitem zrelostnem izpitu si pridobi dotičnik pravo, ustanoviti in voditi kako zasebno glasbeno šolo iste stroke.

Premembe pri učiteljstvu. Gosp. Dragotin Fajš, učitelj in šolski voditelj pri Sv. Emi je premeščen kot učitelj k Mariji Snežni na Velki, gosp. Janez Prelog, podučitelj pri Negovi postal

St. 592. Učiteljska in voditeljska mesta.

V političnem okraju Celje je umeščati stalno sledeča učna mesta:

Šolski okraj: Celjska okolica.
1. Na novo ustanovljeno učiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Št. Petru v Savinjski dolini, III. plačilni razred.

Šolski okraj: Konjice.
2. Na novo ustanovljeno učiteljsko mesto na trirazredni nemški ljudski šoli v trgu Konjice, III. plačilni razred.

Šolski okraj: Šmarje.
3. Mesto učitelja-voditelja na jednorazredni ljudski šoli pri Sv. Emi, pošta Pristova, III. plačilni razred.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti, učne usposobljenosti in gledé na voditeljsko mesto z dokazom usposobljenosti, nadomestno počevati v katoliškem verouku, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 15. dne septembra mes. 1896. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

V Celju, dne 9. avgusta mes. 1896. l.
Predsednik: Attems s. r.

St. 409. Podučiteljsko mesto.

Na dvorazrednici pri Sv. Martinu na Pohorju, ki se zdaj pomaknila v II. plačilni razred ima se do jeseni umestiti podučiteljska služba definitivno ali provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto, s katerim je poleg plače po II. plačilnem razredu združeno prosto stanovanje, naj vložijo svoje prošnje, redno opremljene s spričevalom usposobljenosti, oziroma zrelostnega izpita; in z zadnjim umeščevalnim dekretom oziroma z domovnico, predpisanim potom **do 15. dne septembra mes. t. l.** pri krajnem šolskem svetu Sv. Martina na Pohorju.

Okr. šolski svet v Sl. Bistrici, dne 14. avg. mes. 1896.
Predsednik: Kankowsky s. r.

Razpis natečaja.

Na javni ljudski šoli III. plačilnega razreda v Pilštanju se umešča stalno ali začasno podučiteljsko mesto.

Vsebinska. I. VIII. skupščina „Zaveze slov. učit. društev“. — II. Slovniška teorija Kernova. (Dr. Bezjak.) (XVIII.) — III. Načrt za računanje na jednorazredni ljudski šoli. (L. Lavtar.) (XXII.) — IV. Društvo „Selbsthilfe“ štaj. učiteljstva. — V. Zgodovina ljutomerske šole. (M. Slekovec.) (III.) — VI. Lístek. (Temne slutnje.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Natečaji.

je definitivno na svojem mestu, gospa Mar. Mešiček, poduč. v Globokem, pa je radi bolehnosti učiteljstvu odpovedala ter dobila zakonito odpravnino. — Gosp. Ant. Levstek, uč. v Idriji je 5. t. m. umrl. N. v m. p.!

Poziv!

Odločil sem se izdati za leto 1897. zopet „Popotnikov koledar“ za slov. učitelje z imenikom šol, učiteljev itd. Da bude slednji kolikor toliko brez pogreškov zagledal beli svet, prosim vse p. n. tovariše in tovariše, kateri so v zadnji izdaji zasledili kakoršno koli pomoto, naj mi jo **nemudoma** naznajo, da jo popravim, preden oddam rokopolis tiskarni. Ob jednem pa tudi še enkrat prosim vse one, kateri vkljub večkratnim opominom še niso plačali koledarja za 1895. leto, oziroma tudi za 1893. leto ne, da to vendar vsaj 1. prih. meseca gotovo storijo, ter mi ne delajo več nepotrebnega dela in stroškov. Vsaj pa je vendar vsak delavec vreden svojega plačila!
M. J. Nerat.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevalom zrelosti, oziroma tudi učne usposobljenosti, ako se potegujejo za prvo nameščenje in javni šolski službi, tudi z domovnico, potom predstojnega šolskega sveta pri krajnem šolskem svetu Pilštanj **do 15. dne septembra mes. 1896. l.**

Okr. šolski svet Kozjanski, dne 14. avg. mes. 1896. l.
Predsednik: Tax s. r.

St. 977. Učiteljska in podučiteljska služba.

Na v petrazrednico razširjeni ljudski šoli III. plačilnega razreda pri Sv. Jakobu v Sl. gor. je s pripodajim zimskim tečajem umestiti učiteljsko in podučiteljsko mesto definitivno eventualno tudi provizorično.

Prošnjiki in prosilke naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti s spričevalom zrelosti in učne usposobljenosti — pri nenameščenih tudi z domovnico — potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do dne 20. septembra mes. 1896. l.** pri krajnem šolskem svetu Sv. Jakob v Slov. gor.

Okr. šolski svet v Mariboru, dne 18. avg. mes. 1896. l.
Predsednik: Kankowsky s. r.

St. 371. Natečaj.

II. (Podučiteljska mesta.)

V šolskem okraju slovenje-bistriškem imajo se do jeseni umestiti sledeča podučiteljska mesta:

1. Podučiteljsko mesto na trirazrednici v Laporju;
2. podučiteljsko mesto na dvorazrednici pri Sv. Martinu na Pohorju;
3. podučiteljsko mesto na dvorazrednici v Tinjah.

Nameščenec dobiva dohodke po III. plačilnem razredu in ima prosto stanovanje na vsakem mestu.

Prosilci oziroma prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, opremljene s spričevalom učne usposobljenosti oziroma zrelostnega izpita, in, ki še doslej niso bili nameščen, z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom **do 30. avgusta meseca t. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okr. šol. svet slovenje-bistr., dne 24. jul. mes. 1896. l.
(2—2) *Predsednik: Kankowsky s. r.*